

ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ

*Салабун Ірина
Науковий керівник – доц. Штонь Олена*

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В ОНЛАЙН-ЕСЕЯХ ЮЛІЇ СЛИВКИ «ЧУЄШ, КОЛИ ПРИЇДЕШ ДОДОМУ?»

Фразеологія – порівняно молода лінгвістична дисципліна, основне поняття, обсяг проблематики й обсяг вивчення якої ще остаточно не визначені. Предметом вивчення фразеології є стійкі сполучення двох і більше слів, що становлять семантичну цілість і відтворюються у процесі мовлення як готові словесні формули.

Вивченням структурно-семантичних особливостей фразеологічних одиниць та виявленням їх системних зв'язків у фразеологічному масиві української мови займалися М. Алефіренко, В. Білоноженко, М. Демський, М. Жуйкова, О. Левченко, В. Мокієнко, Л. Савченко, В. Ужченко та ін.

Фразеологізми характеризуються специфічним лексичним наповненням і своєрідною семантикою. Зрозуміло, що у зв'язку з цим важливе місце в лінгвістичних дослідженнях належить вивченню структурно-семантичних особливостей фразеологічних одиниць (ФО) та виявленню їх системних зв'язків у фразеології української мови. Фразеологічні одиниці у художньому тексті виконують різноманітні стилістичні функції: номінативну, оцінну, емоційно-експресивну, прагматичну, функцію відтворення внутрішнього стану персонажа, його портретної та мовної характеристики. XXI століття рясніє появою нових цікавих письменників, які створили свій індивідуально-авторський стиль письма, реалізуються в соцмережах та видають власні твори. До них належить і Юлія Сливка, дописи Instagram-блогу якої стали книгою «Чуєш, коли приїдеш додому?» Хоч фрагментарність та гіпертекстуальність її оповідей, зумовлені формою блогу, і привертають увагу лінгвістів, проте дослідження фразеологічного фонду інтернет-новел не стало предметом ґрунтовних семантичних досліджень жодної з літературних студій. Саме цим зумовлюється актуальність обраної теми.

Мета статті: охарактеризувати семантику фразеологізмів в інтернет-новелах Юлії Сливки. Джерельною базою слугував Instagram-блог письменниці та її книга «Чуєш, коли приїдеш додому?»

Семантико-стилістичний аналіз фразеологічних сполук, виявлених досліджуваних творах Юлії Сливки, засвідчує функціонування у мовній тканині онлайн-есеїв таких груп: фразеологізми зі значенням характеристики особи, фразеологізми зі значенням дії, фразеологізми, які репрезентують моральні якості людини, фразеологізми зі значенням місця або наряду дії, фразеологізми зі значенням психічного та емоційного стану людини.

Найчисельнішою серед фразем є тематична група «фразеологізми зі значенням дії». На позначення симпатії, особистих вподобань використовується такий фразеологічний зворот: «Але, очевидно, Ігор якимись своїми чарами полонив бабине серце ще задовго до того, як полонив моє» [1, с. 48]. Фразеологізм відзначається проникливістю структури, адже його компоненти відокремлюються вставкою окремого слова. В значенні підсилувати, збуджувати певні почуття авторка використовує такий зворот: «Баба виходила по своїй роботі так само заплакана, трохи розчаровано дивилася на нас, що стояли під віконцем, і підливала масло в огонь жалібно, ніби ще не скінчила свою пісню» [1, с. 64]. Характеризуючи дії бабусі, яка з усіх сил старається допомогти внучці, письменниця застосовує таку ФО: «Треба лиш бути вдячним за будь-яку поміч, хай то навіть заварена вода, а найбільше – Богові за тих, хто пнеться зі шкіри, аби хоч чимось безкорисливо нам допомогти» [1, с. 157]. Влучний фразеологізм підібрано на позначення вияву витримки, в інтерпретації Юлії Сливки мова йде про стійкість у подружньому житті: «Ти вже мусиш тримати ту руку, яку разом зі своєю клав на Євангеліє в часі шлюбу і не розтискати пальців (хоч іноді для того треба буде зціпити зуби)» [1, с. 92].

Активно функціонують у творі фразеологізми, що характеризують особу. У значенні чогось рідкісного, дорогоцінного, значущого та дуже потрібно виступає такий зворот, як: «Весільного ремесла його навчила мама – баба Гандзя, яка у селі була з тим своїм знанням на вагу золота» [1, с. 99]. Ту ж саму людину авторка характеризує як поважну та впливову людину і використовує таку фразу: «Правду кажучи, баба Гандзя була великим цабе, а тому видавати міртовий вінок вона не навчила нікого і лиш пишалася, що більше того не знає ніхто, крім неї» [1, с. 100]. До цієї тематичної групи належить також зворот на позначення схожості двох осіб (у творі це кровні родичі (мати та син): «Може, бо він з нею – одне лице» [1, с. 100].

Наступною тематичною групою є «фразеологізми зі значенням психічного та емоційного стану людини». В аналізованому творі Юлії Сливки натрапляємо на фразу, у якій стрижневим словом виступає лексема *глузд* - з'їхати з *глузду*. Її значення трактується як «переставати володіти собою»: «Тоді, при фіртці до свого квітника, баба, що здійняла руки, як священик в церкві на «Вірую», була подібна до Петра, що стоїть при брамі до раю, але, правду кажучи, мені просто подумалось, що баба з'їхала з *глузду*» [1, с. 184]. Також авторка використовує фразеологізм на позначення страху, несподіваного переляку: «Такими моментами мені – серце в п'ятки» [1, с. 142].

Отже, дослідження семантико-стилістичної специфіки фразеології в онлайн-есеях Юлії Сливки «Чуєш, коли прийдеш додому?» засвідчує не лише багатство української мови, а також майстерність авторки твору, її індивідуальну манеру письма.

Перспективи подальших наукових досліджень мови творів Юлії Сливки доцільно спрямувати на вивчення семантико-стилістичних особливостей діалектизмів у її онлайн-есеях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сливка Ю. Чуєш, коли прийдеш додому? Блог, що став книгою. Львів: Видавець Рурак Ю. В. «ASTRUM», 2020. 220 с.
2. Словник української мови: в 11 т. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т. 10. 385 с.
3. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови. Т. 1: А-М. Київ: Вища шк., 1984. 304 с.
4. Удовиченко, Г. М. Фразеологічний словник української мови. Т. 2: Н-Я. Київ: Вища шк., 1984. 384 с.

Григорович Вікторія

Науковий керівник – доц. Буда Володимир

**ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У РОМАНІ НАТАЛІ
СНЯДАНКО «ПЕРШЕ СЛІДСТВО ІМПЕРАТРИЦІ»**

Літературна ономастика сьогодні – один із найбільш досліджуваних та найперспективніших розділів ономастики, оскільки з'являються нові художні твори різноманітних жанрів та стилів, що спрямовані на різну читацьку аудиторію. А ще, порівняно з іншими науками, вона є мало дослідженою, тому багато аспектів залишається нез'ясованими.

«Переважно у художніх текстах власні назви не складають, як правило, більше 5% його обсягу, але є особливо необхідними, адже відіграють важливу роль у розвитку сюжету» [1, с. 30]

Оскільки маємо справу з історичним детективним романом, важливим для автора є те, щоб читач повірив в описані події, а для цього потрібно правильно їх відобразити, це стосується, насамперед, і відбору власних імен. Тому онімний простір твору широко представлений антропонімами, а саме іменами реальних історичних осіб, що виступають основними діючими персонажами. Зокрема, ми можемо поділити їх за функціональним призначенням на такі підгрупи:

національно (чи регіонально) значущі, які передусім і створюють потрібний авторові національний колорит твору;

Саме така роль у творі належить імператриці Елізабет — одній з найвідоміших королівських дружин в історії Європи, яку друзі та рідні пестливо називають Сісі.

хронологічно значущі, що сприяють локалізації твору у певному часі; цей розряд поетонімів є особливо істотним для творів на історичну тематику;

У романі відтворюються епоха Габсбургів, зокрема Франца Йозефа I, й відповідно, зображуються події за часів його правління. Початок Кримської війни, дипломатичні відносини з Росією, Італією, Францією. Соціально значущі антропоніми відбивають соціальний статус персонажів, їх міське чи сільське походження, професію тощо. (Людвіг I, Макс II, Наполеон III, Максиміліан, Майлат, фон Ляйден, фон Естергазі).